

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ОСОБИСТІСНОЇ ЗРІЛОСТІ З МОТИВАЦІЄЮ СТВОРЕННЯ ШЛЮБУ ТА ЖИТТЄВИМИ ЦІННОСТЯМИ ОСОБИСТОСТІ

У статті розглянуті результати дослідження рівнів розвитку основних компонентів особистісної зрілості різних вікових груп, як показників гармонійних сімейних відносин. Розглянуто вплив особистісної зрілості на мотивацію створення шлюбу та життєві цінності особистості. Джерел –

Ключові слова: особистісна зрілість, мотивація досягнень, відношення до свого «Я», почуття громадянського обов'язку, життєва установка, здатність до психологічної близькості, шлюбна мотивація, життєві цінності.

Постановка проблеми. Формування психологічної готовності до сімейного життя – багатоаспектна проблема, яку пов'язують зі зрілістю особистості, розвитком свідомості та самосвідомості індивіда. Відомо, що самосвідомість у підлітковому та ранньому юнацькому віці структурується навколо статевого розвитку особистості. Саме рівень розвитку статевої свідомості та самосвідомості визначає потреби, ціннісні орієнтації, мотиви лінії поведінки як статевої істоти. Для дослідження впливу життєвих цінностей особистості на мотивацію створення шлюбу, ми ввели показник рівня розвитку особистісної зрілості. Тому що, створення гармонійних сімейних відносин безпосередньо залежить від високого рівня особистісної зрілості та всестороннього розвитку її складників [3, с. 112].

Дані, що містяться в працях різних авторів (А.Г.Здравомислов, О.І.Пенькова, В.А.Ядов), свідчать про те, що психологічна зрілість в якості своїх критеріїв включає особливості, які надають людині можливості самостійно вирішувати різні життєві завдання відповідно до основних складових людського життя [2, с. 320]. Такими складовими життя людини є: фізичне існування, діяльність як механізм забезпечення задоволення всіх життєвих потреб, спілкування і взаємодія з іншими людьми, усвідомлення себе і світу. Психологічно зріла людина усвідомлює всі ці аспекти свого існування та організовує і регулює на цій основі свій спосіб життя [4, с. 169].

Відповідно, показниками психологічної зрілості можна вважати: здатність людини до самовизначення в широкому колі значущих питань, насамперед - у сфері професійно - трудової діяльності, освіти та саморозвитку, а також способу життя в цілому, високий рівень розвитку мотивації діяльності, високий рівень мотивації досягнення успіху, готовність до побудови міжособистісних відносин на основі толерантності, емпатії і відповідальності [1, с. 10].

Мета статті – визначення впливу особистісної зрілості на мотивацію створення шлюбу та життєві цінності особистості.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. Після проведення діагностики рівня особистісної зрілості, ми маємо наступні результати:

У вибірці досліджуваних, яким виповнилося 16-17 років, 50% осіб мають задовільний рівень особистісної зрілості; 46% - незадовільний і лише 4% - високий рівень особистісної зрілості. Необхідно звернути увагу на те, що у більшості респондентів виявлені середні показники, високих показників при цьому критично не вистачає. Звідси маємо висновок, що молодь не являється зрілою. Опитуваним важко діяти в життєвих ситуаціях, виходячи зі своїх власних цінностей, правил та переконань, моральних та етичних норм. В них виникають труднощі з відповідальністю за власні вчинки.

У вибірці осіб, яким виповнилося 20-25 років, 56% осіб мають задовільний рівень особистісної зрілості; 42% - незадовільний і лише 2% - високий рівень особистісної зрілості.

У вибірці досліджуваних, яким виповнилося 30-40 років, 58% осіб мають задовільний рівень особистісної зрілості; 34% - незадовільний і 8% - високий рівень особистісної зрілості.

У вибірці респондентів, що розлучилися, 22% осіб мають задовільний рівень особистісної зрілості; 8% - високий рівень і аж 70% - незадовільний рівень особистісної зрілості. Більшості досліджуваних характерні: нестабільність, безвідповідальність стосовно себе та інших, занижена

самооцінка, емоційна нестабільність, дефіцит розвитку рефлексивних та комунікативних умінь.

У всіх вибірках немає жодного респондента, хто мав би вельми високий рівень особистісної зрілості, виявляв відповідальність, прагнення до самопізнання та пізнання інших людей, розвитку умінь. Характеризувався емоційною стабільністю, адекватною самооцінкою своїх можливостей і ситуацій, самостійністю суджень і вчинків, здатністю бачити перспективу особистісного зростання.

Одним із компонентів особистісної зрілості є *«Мотивація досягнень»*. Під цим терміном мається на увазі загальна спрямованість діяльності індивіда на значущі життєві цілі, прагнення до максимально повної самореалізації, самостійність, ініціативність, прагнення до лідерства, до досягнення високих результатів у будь-яких запланованих діях [1, с. 8].

Оцінка вираженості окремих аспектів особистісної зрілості у вибірці осіб, яким виповнилося 16-17 років, дозволила встановити, що 6% осіб мають дуже високий рівень мотивації досягнень; 30% - високий; 38% - задовільний і лише 26% респондентів мають низький рівень мотивації досягнень. Більшість досліджуваних мають високі та задовільні показники, що говорить про високий ступінь націленості на досягнення результатів у професійній діяльності та соціальному становищі. Респондентів, що отримали низькі значення за показником *«Мотивація досягнень»*, можна характеризувати як пасивних, які «пливуть за течією» людей. Вони можуть бути задоволені тим, що в них є, або, навпаки, незадоволені, але при цьому вони не приймають ніяких рішень для зміни ситуації, що склалася в їх житті.

Другою шкалою, що складає особистісну зрілість є *«Відношення до свого Я»*. Ця шкала оцінює особистість людини за такими характеристиками зрілості, як впевненість у своїх можливостях, задоволеність своїми здібностями, темпераментом і характером, своїми знаннями, вміннями та навичками. Разом з тим даний аспект передбачає такий істотний параметр поведінки, як адекватна самооцінка, висока вимогливість до себе, відсутність самовдоволення,

скромність, повага до інших людей. Всі ці якості несумісні з так званим комплексом неповноцінності, нерідко проявляються в неусвідомленому прагненні підбадьорити себе похвалами, бравадою, саморекламою і т.д. [1, с. 9].

У вибірці осіб, яким виповнилося 16-17 років, ми виявили, що 72% респондентів мають незадовільний рівень відношення до свого «Я»; 26% - задовільний; 2% - високий та ніхто з досліджуваних не отримали дуже високих показників відношення до свого «Я». Більшість досліджуваних мають низькі показники, що свідчать про недостатнє, або неповне, або неузгоджене уявлення досліджуваних про себе. Відповідно, це може призводити до неприйняття себе, критичності до себе і навколишнього середовища. І лише про 2% досліджуваних ми можемо з упевненістю сказати, що вони знають свої слабкі та сильні сторони, приймають їх, відносяться до себе та оточуючих позитивно та достатньо адекватно.

Третьою шкалою, що складаю особистісну зрілість є *«Почуття громадянського обов'язку»*. З цим поняттям пов'язані такі якості, як патріотизм, інтерес до явищ суспільно-політичного життя, почуття професійної відповідальності, потреба в спілкуванні, колективізм [1, с. 9].

Аналіз результатів показав, що у вибірці осіб, яким виповнилося 16-17 років, 40% респондентів мають незадовільний рівень розвитку почуття громадянського обов'язку. Такі люди, як правило, аполітичні, не усвідомлюють ролі власної особистості в політичному житті власної країни та не зацікавлені суспільно-політичною ситуацією, що склалася. Задовільний рівень розвитку почуття громадянського обов'язку мають 26% респондентів. Можемо припустити, що ці досліджувані компетентні в окремих питаннях сучасної політики, але рівень їх політичної активності залежить від ситуації, яка склалася на даний момент суспільного життя. 20% досліджуваних мають високий та 14% - дуже високий рівень розвитку почуття громадянського обов'язку. Це свідчить про високий рівень почуття відповідальності, про розуміння необхідності дотримуватися загальноприйнятих норм і правил а

також вимог виконання цих правил іншими людьми.

Четвертою шкалою, що складає особистісну зрілість є *«Життєва установка»*. У цей вельми умовний термін вкладають такі узагальнені якості, як розуміння відносності всього суцього, переважання інтелекту над почуттям, емоційну врівноваженість, розважливість (на противагу імпульсивності) [1, с. 9].

У вибірці осіб, яким виповнилося 16-17 років, 42% досліджуваних мають незадовільний рівень за шкалою *«Життєва установка»*. Це свідчить про переважання в житті респондентів більш афективних, неусвідомлюваних форм поведінки і, відповідно, реакцій, що не регулюються свідомістю. 38% опитуваних мають задовільний рівень; 18% - високий і 2% - дуже високий рівень життєвої установки. У даних респондентів відзначається перевага інтелекту над афектами, поведінка відрізняється осмисленістю, раціональністю.

Останньою шкалою, що складає особистісну зрілість є *«Здатність до психологічної близькості з іншою людиною»*. У це поняття включені такі особистісні якості, як доброзичливість до людей, емпатія (здатність до співчуття і співпереживання), вміння слухати, потреба в духовній близькості з іншими людьми [1, с. 9].

У вибірці осіб, яким виповнилося 16-17 років, 50% досліджуваних мають незадовільний рівень здатності до психологічної близькості з іншою людиною. Половина респондентів нездатні приймати, чути, цінувати, поважати іншу людину, що являється однією з головних причин виникаючих складнощів, нерозуміння, конфліктів в сімейному житті в цілому. 20% досліджуваних мають задовільний рівень та 30% - високий рівень здатності до близькості з іншою людиною. Ці досліджувані у достатній мірі мають доброзичливе ставлення до людей, цінують відносини, які побудовані на прийнятті та повазі іншої людини.

Перейдемо до аналізу даних у вибірці осіб, яким виповнилося 20-25 років. Перший компонент нашого аналізу – *«Мотивація досягнень»*. Оцінка вираженості окремих аспектів особистісної зрілості у вибірці респондентів, дозволила встановити, що 26% осіб мають високий рівень мотивації досягнень;

54% - задовільний; 20% - низький і у жодного з респондентів не виявлено дуже високого рівня мотивації досягнень. Більшість досліджуваних мають задовільні показники, що говорить про достатній ступінь націленості на досягнення результатів у професійній діяльності та соціальному становищі. Респондентів, що отримали низькі значення за показником *«Мотивація досягнень»*, можна характеризувати як пасивних, тих, що не прагнуть до лідерства, не проявляють ініціативність.

Другою шкалою, що складає особистісну зрілість є *«Відношення до свого Я»*. У вибірці осіб, яким виповнилося 20-25 років, ми виявили, що 66% респондентів мають незадовільний рівень відношення до свого «Я»; 32% - задовільний; 2% високий та ніхто з досліджуваних не отримали дуже високих показників відношення до свого «Я». Більшість досліджуваних мають низькі показники, що свідчать про невпевненість у своїх можливостях, незадоволеність своїми здібностями, темпераментом, характером, недостатнє, або неповне, або неузгоджене уявлення досліджуваних про себе. Відповідно, це може призводити до неприйняття себе, критичності до себе і навколишнього середовища. І нажаль тільки 2% досліджуваних відносяться до себе та оточуючих позитивно та достатньо адекватно, знають свої слабкі та сильні сторони, приймають їх.

Третьою шкалою, що складаю особистісну зрілість є *«Почуття громадянського обов'язку»*. Аналіз результатів показав, що у вибірці осіб, яким виповнилося 20-25 років, 42% респондентів мають задовільний рівень розвитку почуття громадянського обов'язку. Ці досліджувані компетентні в окремих питаннях сучасної політики, але рівень їх політичної активності залежить від ситуації, яка склалася на даний момент суспільного життя. 36% респондентів мають низький рівень прочуття громадянського обов'язку. Такі люди, як правило, не усвідомлюють ролі власної особистості в політичному житті власної країни та не заінтересовані суспільно-політичною ситуацією, що склалася. 18% досліджуваних мають високий та 4% - дуже високий рівень розвитку почуття громадянського обов'язку. Це свідчить про високий рівень

почуття відповідальності, патріотизм, інтерес до явищ суспільно-політичного життя.

У вибірці осіб, яким виповнилося 20-25 років, 44% досліджуваних мають незадовільний рівень за четвертою шкалою, що складає особистісну зрілість - *«Життєва установка»*. Це свідчить про переважання в житті респондентів більш афективних, неусвідомлюваних форм поведінки і, відповідно, реакцій, що не регулюються свідомістю. 40% опитуваних мають задовільний рівень; 10% - високий і 6% - дуже високий рівень життєвої установки. У даних респондентів відзначається перевага інтелекту над почуттями, емоційна врівноваженість.

Останньою шкалою, що складаю особистісну зрілість є *«Здатність до психологічної близькості з іншою людиною»*. У вибірці осіб, яким виповнилося 20-25 років, 58% досліджуваних мають незадовільний рівень здатності до психологічної близькості з іншою людиною. Більшість респондентів нездатні приймати, чути, цінувати, поважати іншу людину, що являється однією з головних причин виникаючих складнощів, нерозуміння, конфліктів в сімейному житті в цілому, вони не здатні до емпатії та не відчують потреби в духовній близькості з іншими людьми. 30% досліджуваних мають задовільний рівень та 12% - високий рівень здатності до близькості з іншою людиною. Ці досліджувані у достатній мірі мають доброзичливе ставлення до людей, цінують відносини, які побудовані на прийнятті та повазі іншої людини, вміють слухати та мають доброзичливе ставлення до інших людей.

Аналіз даних у вибірці осіб, яким виповнилося 30-40 років за першим компонентом особистісної зрілості – *«Мотивація досягнень»*: оцінка вираженості окремих аспектів особистісної зрілості у вибірці респондентів, дозволила встановити, що 8% респондентів мають дуже високий і 26% осіб мають високий рівень мотивації досягнень; 44% - задовільний; 22% - низький рівень мотивації досягнень. Більшість досліджуваних мають задовільні показники, що говорить про достатній ступінь націленості на досягнення результатів у професійній діяльності та соціальному становищі. Респондентів,

що отримали низькі значення за показником *«Мотивація досягнень»*, можна характеризувати як пасивних, тих, що не прагнуть до лідерства, до особистої повної реалізації, не проявляють ініціативність, самостійність.

Другою шкалою, що складає особистісну зрілість є *«Відношення до свого Я»*. У вибірці осіб, яким виповнилося 30-40 років, ми виявили, що 56% респондентів мають незадовільний рівень відношення до свого «Я»; 38% - задовільний; 6% високий та ніхто з досліджуваних не отримали дуже високих показників відношення до свого «Я». Більшість досліджуваних мають низькі показники, що свідчать про невпевненість у своїх можливостях, незадоволеність своїми здібностями, темпераментом, характером, недостатнє, або неповне, або неузгоджене уявлення досліджуваних про себе, мають неадекватну самооцінку, низький рівень вибагливості до самого себе. Відповідно, це може призводити до неприйняття себе, критичності до себе і навколишнього середовища. І нажаль тільки 6% досліджуваних відносяться до себе та оточуючих позитивно та достатньо адекватно, впевнені у своїх можливостях, поважають інших людей.

Третьою шкалою, що складаю особистісну зрілість є *«Почуття громадянського обов'язку»*. Аналіз результатів показав, що у вибірці осіб, яким виповнилося 30-40 років, 40% респондентів мають незадовільний рівень розвитку почуття громадянського обов'язку. Такі люди, як правило, аполітичні, не усвідомлюють ролі власної особистості в політичному житті власної країни та не зацікавлені суспільно-політичною ситуацією, що склалася. Задовільний рівень розвитку почуття громадянського обов'язку мають 22% респондентів. Можемо припустити, що ці досліджувані компетентні в окремих питаннях сучасної політики, але рівень їх політичної активності залежить від ситуації, яка склалася на денний момент суспільного життя. 20% досліджуваних мають високий та 18% - дуже високий рівень розвитку почуття громадянського обов'язку. Це свідчить про високий рівень почуття відповідальності, про розуміння необхідності дотримуватися загальноприйнятих норм і правил а також вимог виконання цих правил іншими

людьми.

У вибірці осіб, яким виповнилося 30-40 років, 46% досліджуваних мають незадовільний рівень за четвертою шкалою, що складає особистісну зрілість - *«Життєва установка»*. Це свідчить про переважання в житті респондентів більш афективних, неусвідомлюваних форм поведінки і, відповідно, реакцій, що не регулюються свідомістю. 44% опитуваних мають задовільний рівень; 10% - високий і у жодного з досліджуваних не виявлено високого рівня життєвої установки. У даних респондентів відзначається перевага інтелекту над почуттями, емоційна врівноваженість, розсудливість на протипагу імпульсивності.

Останньою шкалою, що складаю особистісну зрілість є *«Здатність до психологічної близькості з іншою людиною»*. У вибірці осіб, яким виповнилося 30-40 років, 54% досліджуваних мають незадовільний рівень здатності до психологічної близькості з іншою людиною. Більшість респондентів нездатні приймати, чути, цінувати, поважати іншу людину, вони не здатні до емпатії та не відчують потреби в духовній близькості з іншими людьми. 20% досліджуваних мають задовільний рівень та 26% - високий рівень здатності до близькості з іншою людиною. Ці досліджувані цінують відносини, які побудовані на прийнятті та повазі іншої людини, у достатній мірі мають доброзичливе ставлення до інших людей.

Аналіз показників в останній вибірці досліджуваних, які розлучилися, дозволи встановити, що 6% осіб мають дуже високий рівень за шкалою *«Мотивація досягнень»*; 22% - високий; 32% - задовільний і 40% респондентів мають низький рівень мотивації досягнень. Більшість досліджуваних мають низькі показники, які характеризують досліджуваних як пасивних, які *«пливуть за течією»* людей. Вони можуть бути задоволені тим, що в них є, або, навпаки, незадоволені, але при цьому вони не приймають ніяких рішень для зміни ситуації, що склалася в їх житті. Високі та дуже високі показники говорять про спрямованість індивіда на значущі життєві цілі, прагнення до максимальної повної самореалізації, самостійність та ініціативність.

За другою шкалою, що складає особистісну зрілість - *«Відношення до свого Я»* у вибірці осіб, які розлучилися, ми виявили, що 84% респондентів мають незадовільний рівень відношення до свого «Я»; 14% - задовільний; 2% високий та ніхто з досліджуваних не отримали дуже високих показників відношення до свого «Я». Більшість досліджуваних мають низькі показники, що свідчать про незадоволеність своїми здібностями, темпераментом, характером, своїми знаннями, вміннями та навичками. Відповідно, це може призводити до неприйняття себе, критичності до себе і навколишнього середовища. І лише про 2% досліджуваних ми можемо з упевненістю сказати, що вони знають свої слабкі та сильні сторони, приймають їх, відносяться до себе та оточуючих позитивно та достатньо адекватно.

Третьою шкалою, що складає особистісну зрілість є *«Почуття громадянського обов'язку»*. Аналіз результатів показав, що у вибірці розлучених осіб, 52% респондентів мають незадовільний рівень розвитку почуття громадянського обов'язку. Такі люди, як правило, аполітичні, не усвідомлюють ролі власної особистості в політичному житті власної країни та не зацікавлені суспільно-політичною ситуацією, що склалася, їм не властиве почуття патріотизму. Задовільний рівень розвитку почуття громадянського обов'язку мають 20% респондентів. Можемо припустити, що ці досліджувані компетентні в окремих питаннях сучасної політики, але рівень їх політичної активності залежить від ситуації, яка склалася на даний момент суспільного життя. 24% досліджуваних мають високий та 4% - дуже високий рівень розвитку почуття громадянського обов'язку. Це свідчить про високий рівень почуття відповідальності, про розуміння необхідності дотримуватися загальноприйнятих норм і правил, про інтерес до явищ суспільно-політичного життя, про почуття професійної відповідальності, потреби в спілкуванні.

У вибірці осіб, що розлучилися, 44% досліджуваних мають незадовільний рівень за четвертою шкалою *«Життєва установка»*. Це свідчить про переважання в житті респондентів більш афективних, неусвідомлюваних форм поведінки і, відповідно, реакцій, що не регулюються свідомістю, їм присутня

емоційна неврівноваженість та імпульсивність. 42% опитуваних мають задовільний рівень; 14% - високий і жодному з респондентів не притаманний дуже високий рівень життєвої установки. У даних респондентів, як правило, відзначається перевага інтелекту над афектами, поведінка відрізняється осмисленістю, раціональністю.

Останньою шкалою, що складаю особистісну зрілість є *«Здатність до психологічної близькості з іншою людиною»*. У вибірці розлучених осіб 58% досліджуваних мають незадовільний рівень здатності до психологічної близькості з іншою людиною. Більшість респондентів нездатні приймати, чути, цінувати, поважати іншу людину, що являється однією з головних причин виникаючих складнощів, нерозуміння, конфліктів в сімейному житті в цілому, у них відсутня потреба в духовній близькості з іншими людьми. 24% досліджуваних мають задовільний рівень та 18% - високий рівень здатності до близькості з іншою людиною. Ці досліджувані у достатній мірі мають доброзичливе ставлення до людей, здатність до співчуття та співпереживання, цінують відносини, які побудовані на прийнятті та повазі іншої людини.

Висновки. Для дослідження питання взаємозв'язку особистісної зрілості зі шлюбною мотивацією ми застосовували коефіцієнт кореляції Пірсона.

У вибірці осіб, яким виповнилося 16-17 років ми отримали наступні результати: існує прямий кореляційний зв'язок компонента особистісної зрілості *«Відношення до свого «Я»* з духовними мотивами створення шлюбу (рівень значимості $p \leq 0,05$). Особи, які мають адекватну самооцінку, високу вимогливість до себе, повагу до інших людей, найчастіше при створенні власної сім'ї керуються почуттям любові, дружби поваги до свого партнера.

Існує обернений кореляційний зв'язок рівня особистісної зрілості з біологічними мотивами створення шлюбу у вибірці осіб, яким виповнилося 20-25 років (рівень значимості $p \leq 0,01$). Особи, що мають високий рівень особистісної зрілості рідше обирають такі мотиви створення шлюбу, як: прагнення узаконити сексуальні стосунки; швидке народження дитини; сексуальна сумісність; зовнішня привабливість партнера. Респонденти, яких

характеризує узгоджена «Я-концепція», адекватна самооцінка, усвідомлена регуляція своєї поведінки, наявність мотивації до досягнення, постановка усвідомлених цілей, завдань, розуміння і співвідношення своїх громадянських прав і обов'язків, при виборі шлюбного партнера не звертають увагу на зовнішню привабливість, а цінують лише духовну красу та не керуються статевим потягом при створенні власного шлюбу. Досліджувані, які мають високий рівень *Відношення до свого «Я»* найрідше обирають біологічні (рівень значимості $p \leq 0,01$) та соціально-культурні мотиви створення шлюбу (рівень значимості $p \leq 0,05$). Також нами виявлений обернений кореляційний зв'язок між високим рівнем *Почуття громадянського обов'язку* та біологічними (рівень значимості $p \leq 0,01$), економічними (рівень значимості $p \leq 0,01$) та соціально-культурними мотивами створення шлюбу (рівень значимості $p \leq 0,01$). Особи, які проявляють інтерес до явищ суспільно-політичного життя, мають потребу в спілкуванні та колективізмі, найрідше при створенні власної родини керуються сексуальним потягом, матеріальними статками партнера та страхом самотності.

У вибірці осіб, яким виповнилося 30-40 років, існує обернений кореляційний зв'язок *Почуття громадянського обов'язку* та *Здатності до психологічної близькості з іншою людиною* з соціально-культурними мотивами створення шлюбу (рівень значимості $p \leq 0,05$). Респонденти, які мають потребу у спілкуванні, в духовній близькості з іншими людьми, вміють слухати та доброзичливо ставляться до інших, найрідше при створенні сім'ї, керуються прагненням підвищити повагу в очах оточуючих, прагненням вирватися з дому, стати незалежним від батьків та бажанням позбутися самотності.

У вибірці осіб, що розлучилися існує прямий кореляційний зв'язок між *Відношенням до свого «Я»* та економічними мотивами створення шлюбу (рівень значимості $p \leq 0,05$). Респонденти з адекватною самооцінкою, високою вимогливістю до себе найчастіше віддають перевагу таким мотивам створення шлюбу, як: матеріальна забезпеченість майбутнього чоловіка або дружини; наявність житлової площі у чоловіка або дружини; наявність автомобіля у майбутнього чоловіка або дружини; перспективна/престижна робота

майбутнього чоловіка або дружини; обіцянка матеріальної допомоги з боку рідних; бажання пов'язати свою долю зі знаменитою, видатною у суспільстві людиною; ділові стосунки (спільний бізнес).

Наступне наше завдання полягало у дослідженні взаємозв'язку особистісної зрілості з життєвими цінностями особистості. Для дослідження взаємозв'язку ми застосовували коефіцієнт кореляції Пірсона.

У вибірці респондентів, яким виповнилося 16-17 років, та у вибірці розлучених жодних значимих кореляційних зв'язків виявлено не було.

У вибірці осіб, яким виповнилося 20-25 років, існує обернений кореляційний зв'язок між рівнем особистісної зрілості та індивідуалістичними (рівень значимості $p \leq 0,05$) та сімейними цінностями (рівень значимості $p \leq 0,05$). Також нами було виявлено прямий кореляційний зв'язок між особистісною зрілістю та духовними цінностями особистості (рівень значимості $p \leq 0,05$). Особи, які мають адекватну самооцінку, високу вимогливість до себе, повагу до інших людей, найчастіше керуються такими життєвими цінностями, як: гармонія з природою, вірність та доброзичливість. Один із компонентів особистісної зрілості «*Мотивація досягнень*» має прямий кореляційний зв'язок з духовними цінностями особистості (рівень значимості $p \leq 0,05$) та обернений зв'язок з сімейними цінностями (рівень значимості $p \leq 0,05$). Особи, які прагнуть до максимально повної самореалізації, самостійності, ініціативності віддають перевагу таким цінностям, як: вірність та доброзичливість. В той же час, нівелюють такі життєві цінності, як: сімейний добробут та вигідний шлюб. Ми виявили прямий кореляційний зв'язок між компонентом особистісної зрілості «*Відношення до свого «Я»*» та духовними цінностями особистості (рівень значимості $p \leq 0,05$), і обернений кореляційний зв'язок між рівнем «*Відношення до свого «Я»*» та сімейними ціннісними орієнтаціями (рівень значимості $p \leq 0,05$). Респонденти, які задоволені своїми здібностями, темпераментом і характером, своїми знаннями, вміннями та навичками цінують вірність, гармонію з природою, доброзичливість на противагу сімейному добробуту та спокійній старості. Наступний із компонентів особистісної зрілості «*Почуття*

громадянського обов'язку» має прямий кореляційний зв'язок з духовними цінностями особистості (рівень значимості $p \leq 0,05$) та обернений зв'язок з індивідуалістичними цінностями (рівень значимості $p \leq 0,01$). Особи, які мають почуття професійної відповідальності, потребу в спілкуванні, віддають перевагу доброзичливості, вірності та допомозі потребуючим та нівелюють різноманітні особистісні задоволення, владу та впливовість.

У респондентів, яким виповнилося 30-40 років, визначено прямий кореляційний зв'язок між компонентом особистісної зрілості *«Почуття громадянського обов'язку»* та соціальними цінностями особистості (рівень значимості $p \leq 0,05$), і обернений кореляційний зв'язок між рівнем *«Почуття громадянського обов'язку»* та сімейними ціннісними орієнтаціями (рівень значимості $p \leq 0,05$). Особистості, наділені патріотизмом та інтересом до явищ суспільно-політичного життя, цінують порядок у державі та порозуміння між громадянами. Та не наділяють великими значенням такі цінності, як: вигідний шлюб, сімейний добробут та слухняні діти в сім'ї.

Література:

1. Гильбух Ю.З. Тест-опросник личностной зрелости / Ю.З. Гильбух. - К.: Научно-практический центр «Психодиагностика и дифференцированное обучение», 1994. – 23 с.
2. Ильин Е. Мотивация и мотивы / Е. Ильин. – Спб.: Питер, 2003. – 512 с.
3. Ковалев С. В. Психология семейных отношений / С.В. Ковалев. - М.: Пед-ка, 1987. - 158 с.
4. Помиткін Е.О. Психологія духовного розвитку особистості: Монографія / Е.О. Помиткін. – К.: Наш час, 2007. – 280 с.

References:

1. Gilbuh Yu.Z. Test questionnaire of personal maturity / Yu.Z. Gilbuh. - K.: Scientific and Practical Center "Psychodiagnosis and differentiated learning", 1994. - 23 p.
2. Ilyin E. Motivation and motifs / E. Ilyin. - SPB.: Peter, 2003. – 512 p.
3. Kovalev S.V. Family psychology / S.V. Kovalev. - M.: Ped-y, 1987. – 158p.
4. Pomitkin E.O. Psychology of spiritual development: Monograph / E.O. Pomytkin. - K.: Our Time, 2007. - 280 p.

Чхаидзе А.А.

Взаимосвязь личностной зрелости с мотивацией создания брака и жизненных ценностей личности

В статье рассмотрены результаты исследования уровней развития основных компонентов личностной зрелости различных возрастных групп, как показателей гармоничных семейных отношений. Рассмотрено влияние личностной зрелости на мотивацию создания брака и жизненные ценности личности. Источников -

Ключевые слова: личностная зрелость, мотивация достижений, отношение к своему «Я», чувство гражданского долга, жизненная установка, способность к психологической близости, брачная мотивация, жизненные ценности.

Chkhaidze A.A.

Relationship of personal maturity with motivation creating marriage and life values of the individual

The article describes the results of a study of levels of development of basic components of personal maturity of different age groups as indicators of harmonious family relations. The influence of personal maturity motivation creating marriage and life values of the individual. Sources -

Keywords: personal maturity, motivation, achievement, attitude to the 'I' sense of civic duty, life attitude, the ability to psychological intimacy, marriage motivation, values of life.

Чхаїдзе Анна Олександрівна – аспірант кафедри практичної психології Херсонського державного університету.